MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYS
FÖRSVARSUTBILDNINGSFÖRENINGEN

LAUSUNTO 1(3)

15.10.2019 191/2.18

PUOLUSTUSVALIOKUNTA

Viite: Puolustusvaliokunta torstai 17.10.2019 klo 10:00 / HE 29/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

# MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN (MPK) LAUSUNTO VALTION TALOUSARVIOSTA VUODELLE 2020

Valtion talousarvioehdotuksessa vuodelle 2020 on maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen osoitettu 4 863 000 euroa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) osuus alustavan tiedon mukaan olisi 4 604 000 euroa.

Esitetty rahoitus on puolustusministeriön (PLM) esittämän rahoitusmallin mukainen ja sillä MPK voi käynnistää uuden 1.1.2020 voimaan tulevan lain julkisoikeudellisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen toteuttamisen.

Rahoitus mahdollistaa:
- Valmiuspäällikköjärjestelmän ensimmäisen vaiheen käynnistämisen puolustusvoimien ja MPK:n alueellisen koulutusyhteistyön syventämiseksi (MPK:lle 12 HTV paikallisjoukkoihin kohdentuvaan rekrytointiin ja koulutukseen)
- kurssien osallistumismaksujen alentamisen julkisoikeudellisissa hallintotehtävissä (sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus SOTVA)
- Nuorille ja naisille suunnatun tutustumistoiminnan (TUTO) käynnistämisen ja toteutuksen (MPK:n uusi lakisääteinen tehtävä)
- Maanpuolustukseen liittyvän tiedotus ja valistus (TIVA) -toiminnan kehittämisen ja syventämisen (MPK vanha tehtävä)
- Ylläpitää rajoitetusti kyvyn MPK:n jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutuksen ohjaukseen, tukemiseen ja yhteensovittamiseen

PLM:n rahoitusmallin rahoitustavoite lakimuutoksessa oli kokonaisuudessaan 5 600 000 euroa. Tämä tulee vuodesta 2021 alkaen lisäesityksenä. Rahoitus mahdollistaa valmiuspäällikköjärjestelmän kehittämisen tavoitetilaan. Uuden lain toimivuutta tullaan seuraamaan ja tarvittaessa valmistaudutaan tekemään muutosesityksiä.

Haasteeksi MPK kokee edelleen varojen riittävyyden naisten kokonaisturvallisuus-koulutukseen kuntien ja viranomaisten tueksi. Uusi laki ei mahdollista valtionavustuksen käyttöä MPK:n varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen (VARTU), joten kaiken koulutuksen kustannukset tulee kattaa joko osallistumismaksuilla tai säätiö- ja muulla ulkopuolisella rahoituksella. Tällä saattaa olla vaikutuksia MPK:n kykyyn tarjota kouluttautumismahdollisuuksia naisille.

MPK näkee erittäin merkittäväksi myös sen, että muiden reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen valtioavustuksen tasosta huolehditaan momentin 50 (maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen) osalta. MPK:n kannalta yhteistyö valtioavun em. momentin piirissä olevien Suomen Reserviupseeriliitto ry:n, Reserviläisliitto ry:n, Maanpuolustuskiltojen liitto ry:n ja Naisten Valmiusliitto ry:n kanssa on tärkeää ammattitaitoisten kouluttajien ja toimijoiden rekrytoinnissa sekä MPK:n koulutustoiminnan kehittämisessä.

Pertti Laatikainen
Toiminnanjohtaja

1 Liite: Perustelumuistio

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) Y-tunnus 2175871-8
Keskustoimisto, Töölöntorinkatu 2 B 8. krs, 00260 Helsinki
toimisto@mpk.fi www.mpk.fi

PERUSTELUMUISTIO

Vanha laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (- 31.12.2019) asettaa MPK:n julkiseksi hallintotehtäväksi:

1) järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedostusta ja valistusta;
2) kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta;
3) ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta.

Lisäksi MPK järjestää turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutusta.

Uusi laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (1.1.2020-) asettaa MPK:n julkisiksi hallintotehtäviksi:

1) Järjestää:
    a) sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutusta
    b) tutustumistoimintaa
    c) kansainvälistä koulutustoimintaa
    d) vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta
2) Kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta ja tutustumistoimintaa
3) Ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta
4) Kehittää tutustumistoiminnalla nuorten mahdollisuuksia tutustua maanpuolustukseen.

Edellä säädettyjen tehtävien lisäksi MPK järjestää kokonaisturvallisuuteen liittyvää varautumis- ja turvallisuuskoulutusta sekä tekee aloitteita ja toimii muutenkin maanpuolustuksen hyväksi.

MPK:n koulutukseen vuonna 2018 kirjautui 51 464 käyntikertaa. Koulutuspäiviä kertyi yhteensä 90 082 (kouluttajat mukaan lukien) 2 077 koulutustilaisuudessa. Koulutuksesta yli kaksi kolmasosaa on pääosin reserviläisille suunnattua sotilaallista sekä sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta ja vajaa kolmasosa kaikille kansalaisille avointa varautumis- ja turvallisuuskoulutusta.

Naisille suunnatussa koulutuksessa vuonna 2018 saavutettiin ennätystulos 19 885 koulutuspäivää. Kasvua vuoteen 2017 verrattuna oli 1 306 koulutuspäivää. Osallistujia oli 9 804, jossa kasvua vuoteen 2017 verrattuna oli 627. Naiskouluttajien määrä oli 1 145, jossa kasvua vuoteen 2017 verrattuna oli 40.

Vuoden 2019 koulutustuloksen arvioidaan jäävän noin 10% vuoden 2018 tuloksesta. Syynä tähän on uuden lain valmistelun yhteydessä tehty uusi tulkinta vuoden 2019 sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen, jonka perusteella sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa ei enää saanut käyttää puolustusvoimien aseita. Aiemmin sotilaallisia

valmiuksia palvelevana koulutuksena toteutettuja kursseja kyettiin vain rajoitetusti siirtämään puolustusvoimien tilaamaksi koulutukseksi, jossa puolustusvoimien aseiden käyttö on edelleen sallittu.

Toinen erittäin merkittävä koulutustulokseen vaikuttava seikka oli uuden ampuma-aselain voimaantulo 15.7.2019. MPK joutui keskeyttämään kaiken ampumatoimintansa lähes kolmeksi (3) kuukaudeksi, odottaessaan eri viranomaisten tulkintoja uuden lain vaikutuksista VARTU-ammuntoihin. Valtioneuvoston asetus MPK:n SOTVA-ammunnoista valmistui vasta syksyllä. MPK:n SOTVA-ammuntoja ei kyetä aloittamaan ennen kuin uuden lain mukainen täydennyskoulutus on annettu vapaaehtoisille puolustusvoimien perusammunnan johtajaoikeudet omaaville reserviläisille. Tämän jälkeen puolustusvoimat voivat hyväksyä heidät uuden lain mukaisiksi MPK:n ammunnanjohtajiksi.

MPK:n toimintaperiaatteen mukaan MPK:lla on kaikissa maakunnissa toimihenkilö koordinoimassa vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta puolustusvoimien ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa. MPK:n maakunnallinen läsnäolo on tärkeätä tilanteessa, jossa kaikissa maakunnissa ei ole nyt eikä tulevaisuudessa kouluttavia puolustusvoimien joukkoja. MPK:n edellytykset palvella vapaaehtoisia koko valtakunnan alueella parantuvat nyt suunnitellun rahoitusmallin perusteella.

MPK uskoo, että nyt esitetyllä rahoitusmallilla kyetään käynnistämän uuden lain mukainen toiminta. Vuosi 2020 tulee kuitenkin olemaan ns. pilotointivuosi, koska niin moni toiminto ja ohjausmalli on muuttunut. Myös viranomaisten omat painotukset vaikuttavat MPK:n toimintaedellytyksiin ja vapaaehtoiskenttään. Tästä syystä tulee vuoden 2020 kokemusten perusteella olla valmius tarkastella mahdollisia muutostarpeita toimintamalleihin ja tavoitteisiin.

Haasteena MPK kokee, että varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen tarve muun muassa naisten ja nuorten koulutuksen osalta kasvaa ja vain osa halukkaista voidaan ottaa kursseille rajallisen ulkopuolisen rahoituksen vähäisen määrän vuoksi. MPK näkee kuitenkin yhä tärkeämmäksi yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen ja yhteisöjen ja kansalaisten henkilökohtaisen turvallisuuden tunteen ylläpidon ja kehittäminen koulutuksen avulla. Kouluttamalla muun muassa yksilön arjen selviytymistaitoja ja tietoja voidaan vähentää osallistujien omaa sekä heidän lähiyhteisöjensä epävarmuuden tunnetta. Koulutuksella voidaan edistää toimintakykyä ja osallisuutta, toimintakykyä arjessa, toimintakykyä arjen häiriötilanteissa tai toimintakykyä vakavissa tai pitkittyneissä arjen häiriötilanteissa. Tällä koulutuksella on mahdollista tukea myös kuntien ja viranomaisten toimintaa. Tähän toimintaan MPK ei saa käyttää valtionavustusta.